

A Phenomenological Study of Designing a Conceptual Model of Farhangian University's Comprehensive Research System

Amir Aghaei¹, Rashid Zolfaghri Zaferani^{2*}, Narges Hasan Moradi³

1. Ph.D. Student in High Education Management, Tehran North Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Educational Sciences and Counseling, Ruodhen Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

3. Associate Professor, Department of High Education Management, Faculty of Management and Social Sciences, Tehran North Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

(Received: May 11, 2020; Accepted: June 22, 2020)

Abstract

This inquiry aimed at designing a relevant conceptual model of the comprehensive research system of Farhangian University through understanding and interpreting of the university management system and research specialists in the field of teacher education with a qualitative phenomenological approach. To this end, participants comprised of 22 provincial managers, 6 headquarters managers, and 2 experts who were purposefully selected via variation sampling approach to capture the heterogeneity and breadth of knowledge available in the reference population. A semi-structured open-ended interview questions - was employed so as to collect more insightful data. This inquiry benefited from "Maxqda" for analyzing phase. Subsequent to the long-term coding process and to promote the trustworthiness (validity) of the present study, multi-method strategies such as triangulation, member check, peer review examination, audit trial, and maximum variation approaches were also utilized. Interceders' agreement also shown 0.91 which guaranteed that healthy coding decisions were made on coding. In the process of conducting the research, to identify the categories, components and dimensions of the research system, content analysis was performed. Finally, after reviewing and analyzing the text of interviews and theoretical texts, "117 categories, 25 main components and 6 dimensions" as infrastructure The main "conceptual model of the comprehensive university research system" was identified and the model was designed.

Keywords: Comprehensive research system, Research, Farhangian University.

* Corresponding Author, Email: rashid_zo@yahoo.com

جستاری پدیدارشناسانه در طراحی الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان

امیر آقائی^۱، رشید ذوالفقاری زعفرانی^{۲*}، نرگس حسن مرادی^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت آموزش عالی، واحد تهران-شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
۲. استادیار، گروه مدیریت آموزش عالی، دانشکده علوم تربیتی و مشاوره، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران
۳. دانشیار، گروه مدیریت آموزش عالی، دانشکده مدیریت و علوم اجتماعی، واحد تهران-شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۲/۲۲؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۴/۰۲)

چکیده

یکی از مهم‌ترین محورهای پیشرفت، توسعه پایدار و احتراز از سکون علم و جمود فکری هر کشور، پژوهش است. بر این اساس، اولین گام برای سامان بخشی پژوهش در جامعه، تبیین و به‌دست آوردن درک درست از تعریف و جایگاه پژوهش، توانمندی‌ها و نیز نهادینه کردن پژوهش‌ها و نظام آن با اولویت دانشگاه‌ها است. پژوهش حاضر با هدف طراحی الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان به دنبال شناسایی، درک و تفسیر نظام مدیریتی دانشگاه و خبرگان پژوهش در تربیت معلم از نظام جامع تحقیقات در دانشگاه فرهنگیان با رویکرد پژوهش‌های کیفی پدیدارشناسانه بوده است. ۲۲ نفر از مدیران استانی، ۶ نفر از مدیران ستاد و ۲ صاحب‌نظر، به روش هدفمند از نوع بیشینه تغییرات انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها ابزار مصاحبه نیمه‌ساختارمند به‌کار گرفته شد. تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار Maxqda انجام گرفت. پس از فرایند کدگذاری‌ها، بررسی روایی (درگیری طولانی‌مدت و مشاهده مداوم، سه‌سویه‌سازی در منابع داده‌ها و تأیید به وسیله افراد مورد مطالعه) و پایایی (بین کدگذاران) ابزار انجام گرفت. میزان پایایی کدگذاری مجدد ۰/۹۱ به‌دست آمد. در فرایند اجرای پژوهش، برای شناسایی مقوله‌ها، مؤلفه‌ها و ابعاد نظام تحقیقات تحلیل مضمون انجام گرفت که در نهایت پس از بررسی و تحلیل متن مصاحبه‌ها و متون نظری، ۱۱۷ مقوله، ۲۵ مؤلفه اصلی و ۶ بعد به عنوان زیرساخت‌های اصلی «الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان شناسایی شد.

واژگان کلیدی: پژوهش، دانشگاه فرهنگیان، نظام جامع تحقیقات.

مقدمه

امروزه به جرأت می‌توان ادعا کرد تفاوت بین کشورهای پیشرفته و عقب‌مانده، در امکانات، شرایط و بسترهای تحقیقاتی آن‌ها است؛ تا جایی که پژوهش‌راهی برای تعالی و تمایز کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه است، به طوری که هیچ حرکت علمی و منطقی بدون پشتوانه پژوهش امکان‌پذیر نیست. در واقع، توانمندی، توسعه و استقلال واقعی کشورها به میزان بسیار زیادی با توانایی در تولید علم و توسعه علمی مرتبط دارد (حکاک و همکاران، ۱۳۹۷).

پژوهش یک فعالیت دانشگاهی ضروری بوده و اولین سازوکار گسترش دانش است و زمانی هم که گزارش پژوهش‌ها در نشریات علمی منتشر می‌شود، به طور کلی، ذیل مقوله دانش مفید طبقه‌بندی می‌شود (کالکائینی^۱ و همکاران، ۲۰۱۵). بنابراین، ملموس‌ترین و مهم‌ترین تولید پژوهشی دانشگاهی، آثار هیئت علمی شامل مقاله‌ها، کتاب‌ها و... است. به زعم شاتوک^۲ (۲۰۰۱)، ارتباط دانشگاه و جامعه ایجاد زمینه‌های ارتباطی منطقی بین توان علمی و پژوهشی دانشگاه‌ها و امکانات بالفعل و بالقوه بخش‌های مختلف جامعه است. پژوهش را فرایند پویایی می‌دانند که با تعجب و حیرت آغاز می‌شود و به شناخت و درک جهان می‌انجامد (آلبرتا لرنینگ^۳، ۲۰۰۴). مارتینز^۴ (۲۰۰۵)، پژوهش همه فعالیت‌های آموزشی را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد و فرصت‌های متعددی را برای افزایش تعامل دانش‌آموز، بینش و درک عمیق فراهم می‌کند (ساکي، ۱۳۸۵).

پژوهش و استفاده از نتایج انکارناپذیر آن، در همه حوزه‌های زندگی اعم از اقتصاد، فرهنگ و... نقش عمده‌ای در ایجاد تحول و توسعه پایدار دارد و به تبع آن سازمان‌ها، نهادها و مؤسسات بالاخص دانشگاه‌ها نیز در برنامه‌ریزی‌های سازمانی، انجام طرح‌ها و پروژه‌های پژوهشی را اولویت‌های خود قرار می‌دهند (وزارت عتف، ۱۳۹۴). ولی در این مسیر، نهادها، سازمان‌ها و دانشگاه‌ها در اولویت‌دهی به پژوهش، مبتلا به برخی چالش‌ها و مسائل هستند. سابقه پژوهش در

1. Calcagnini
2. Shattock
3. Alberta Learning
4. Martinez

حوزه نظام آموزش عالی ایران به صورت نظام‌مند و در قالب یک رشته علمی و انتشار نتایج آن در مجله‌های تخصصی، نوپا بوده و نیازمند تقویت و قوام‌بخشی بیشتری است (نصراللهی‌نیا و همکاران، ۱۳۹۸). در ارتباط با مسائل و چالش‌های پژوهش در آموزش عالی، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهش‌های زیادی انجام گرفته است، از جمله نتایج پژوهش‌های حکاک و همکاران (۱۳۹۷)، سلیمی و حسینی (۱۳۹۶)، و حسینی (۱۳۹۶) و دیگر مطالعات مشابه به نقش توسعه‌ای دانشگاه در فرهنگسازی پژوهش و جهت‌گیری به سوی رفع خلأهای تحقیقاتی و نظری، و چالش‌های موجود اشاره دارند. تا جایی که شکاری و زواری (۱۳۹۰) انجام پژوهش را یکی از مهم‌ترین عوامل توسعه معرفی کرده و بی‌توجهی به فرهنگ پژوهش را چالش اصلی پژوهش دانسته‌اند و مهم‌ترین عوامل مؤثر در فرهنگ پژوهش را میزان حساسیت مدیران، شرکت‌های دولتی و خصوصی و آحاد مردم نسبت به تحقیق، پژوهش و پژوهشگر معرفی می‌کنند. به اعتقاد کریمیان، صباغیان و صالح صدیق‌پور (۱۳۹۰)، رفع موانع پژوهش در دانشگاه‌ها بیش از هر چیز، متأثر از آموزش و توانمندسازی علمی، فرهنگسازی و اصلاح نگرش‌ها و بهبود روابط انسانی در سطح فرد، دانشگاه و عوامل پیرامونی دانشگاه است. قورچیان (۱۳۸۳) به منظور تبیین چالش‌های پژوهش در کشور و دانشگاه‌ها؛ به موانع کلان فرهنگی اجتماعی، آموزشی، مدیریتی، اقتصادی، قانونی، و جهانی بین‌المللی اشاره کرده، و آن‌ها را دسته‌بندی کرده است. به زعم وی، حاکمیت روح آموزشی بر دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و فقدان ارتباط مستمر آموزش و پژوهش در کشور و نبود ارتباطات منسجم با بیرون از دانشگاه از جمله مشکلات و موانع موجود در این حوزه است. نتایج پژوهش‌های لدلی و لاجوی^۱ (۱۹۹۳)، هیکس^۲ (۱۹۹۶)، کاجرمو^۳ و همکاران (۱۹۹۸)، پاراهو^۴ (۲۰۰۰)، ساکس^۵ و همکاران (۲۰۰۲)، کاپلوماکی و تیومی^۶ (۲۰۰۳)، آدامسن^۷ و

1. Ledley & Lovejoy
2. Hicks
3. Kajermo & etc
4. Parahoo
5. Sax
6. Kuuppelomaki & Tuomi
7. Adamsen

همکاران (۲۰۰۳)، تین^۱ (۲۰۰۷)، کالکائینی و همکاران (۲۰۱۵) و سایر تحقیقات مشابه نشان داده است میزان دانش و توانمندی‌های پژوهشی از موارد بسیار مؤثر بر بهره‌وری پژوهشی و کاربست نتایج تحقیقات است. همان‌طور که در پژوهش سوماتیپالا، سیریادانا و پاتل (۲۰۰۴) یکی از دلایل ناپدید شدن سهم مقالات کشورهای غیر انگلیسی زبان از کل مقالات چاپ شده در مجله‌های معتبر بین‌المللی (به عنوان یکی از شاخص‌ها)، پایین بودن توانمندی‌های پژوهشی در ارائه فعالیت‌های پژوهشی بیان شده است.

در همین زمینه، از برنامه چهارم توسعه به بعد و برابر مواد ۶۳ تا ۶۶ برنامه ششم، ساماندهی پژوهش در آموزش عالی و به تبع آن در دانشگاه‌ها و همچنین، سهم پژوهش از بودجه‌های سازمانی تأکید شده و احکامی تعیین و ابلاغ شده است (برنامه ششم توسعه، ۱۳۹۶). مع الوصف در خانواده فرهیخته آموزش عالی کشور، «دانشگاه فرهنگیان» (ماده ۲ اساسنامه) دارای مأموریت منحصر به فرد بوده و پژوهش‌های خرد و کلان در خدمت هدف اصلی دانشگاه است. مبتنی بر اسناد و مدارک از یک سو، الگویی جامعی برای نظام تحقیق و پژوهش در آماده‌سازی تربیت معلم کشور در تربیت نسل نوینی از معلمان در تراز دانشگاهی طراحی و تدوین نشده (برنامه پژوهش، ۱۳۹۷)، و از سویی دیگر، در مقایسه با سایر کشورها در استقرار نظام تربیت معلم نوین، به‌جرات می‌توان ادعا کرد طراحی و تدوین نظام جامع تحقیقات برای تربیت معلمان دارای صلاحیت‌های حرفه‌ای، یکی از راهکارهای مناسب برای ساختارسازی تربیت معلم طراز جمهوری اسلامی ایران را، فراهم خواهد کرد. این پژوهش هم‌راستا با اهداف و مأموریت‌های پژوهشی دانشگاه به طور خاص، به دنبال پاسخ‌گویی به این پرسش است که برای نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان؛ چه الگوی مفهومی (و با چه ابعاد، مؤلفه‌ها و مضامینی) را می‌توان طراحی کرد؟

1. Tien

پژوهش در دانشگاه

پژوهش در زمره حوزه‌هایی است که همواره با چالش‌ها و نقدهایی مواجه بوده و از مناظر مختلفی به منظور کاربست نتایج پژوهش‌های صورت گرفته، قابل بحث و بررسی است. در حال حاضر، سرنوشت پژوهش با مأموریت‌های نوین دانشگاه‌ها گره خورده به نحوی که تنها گزینه اطمینان‌بخش برای خروج نظام آموزش عالی از چالش‌های پیش رو و تحقق توسعه پایدار کشور، نگاه همزمان و هماهنگ به مقوله‌های فوق است (تنعمی و محسنی، ۱۳۸۹). ویچام، ونگ وانچ و بارن‌کی تی ونگ^۱ (۲۰۰۹) معتقدند کمیت و کیفیت پژوهش‌های دانشگاهی یکی از مهم‌ترین معیارها برای پیشرفت علمی و تعالی دانشگاه هاست. تین^۲ (۲۰۰۷) عنوان می‌کند پژوه یکی از کارکردها و وظایف مهم دانشگاه‌ها در سراسر دنیاست و اعضای هیئت علمی به عنوان عمده‌ترین محققان، نقش حیاتی در تولید علم و دانش دارند. روند توسعه دانشگاه‌ها نشان می‌دهد دانشگاه‌ها، از بدو پیدایش، چندین نسل مختلف را داشته‌اند (میرزایی، ابوالقاسمی و قهرمانی، ۱۳۹۵). از مهم‌ترین کارکردهای دانشگاه (که بارزترین ویژگی نسل دوم دانشگاهی نیز هست)، کارکرد پژوهشی آن است. علی‌رغم اینکه پژوهش، به عنوان کارکرد اصلی آموزش عالی، در همه‌جا مطرح است و توافق عمومی درباره آن وجود دارد، تعداد به‌نسبت کمی از دانشگاه‌ها برای پیش این کارکرد و نیز به حداکثر رساندن آن، سیاست‌های ویژه‌ای اتخاذ کرده‌اند (جنکینز و هلی، ۲۰۰۵). دیدگاه‌های جدید در سیاست‌گذاری‌های توسعه پژوهش، بر ملموس‌تر بودن آثار همه‌جانبه فعالیت‌های پژوهشی تأکید زیادی دارند.

گستره پژوهش در دانشگاه فرهنگیان و راه‌کارهای توسعه آن

اغلب این پرسش از سوی افراد مختلف مرتبط با دانشگاه فرهنگیان مطرح می‌شود که پژوهش در

1. Wichiam, Wongwanich & Bowarnkitiwong

2. Tien

3. Jenkins & Healey

این دانشگاه دارای کدام قلمرو و گستره است. دانشگاه باید حامی کدام فعالیت‌های پژوهشی باشد؟ تأمل و پاسخگویی به این پرسش نکته‌ای بسیار مهم و استراتژیک محسوب می‌شود، زیرا تعیین محدوده پژوهش، جهت‌گیری‌های اساسی این حوزه را مشخص می‌کنند. بنابراین، ارائه تعریفی روشن‌تر از ابعاد کلی پژوهش در دانشگاه از هدر دادن منابع انسانی و مادی پژوهش جلوگیری خواهد کرد (ساکي، ۱۳۹۳).

پژوهش در دانشگاه فرهنگیان در هشت بخش کلی طبقه‌بندی می‌شود که هر یک ناظر بر بخشی از نیازهای موجود بوده و شامل بخش‌های برنامه‌های درسی، آموزش و یادگیری، فرایندها، نتایج و برایندها، تصمیم‌گیری - مدیریتی، پژوهش‌های نظروزرانه و آینده‌پژوهانه، پژوهش‌های بین‌المللی، پژوهش‌های دانشجویی و سرآخر بخش هشتم با محوریت مستندسازی ابتکارات و نوآوری‌های آموزشی، پژوهشی، فرهنگی، دانشجویی، پشتیبانی و رفاهی است (مهرمحمدی، ۱۳۹۳). با استقرار در حد قبول حوزه پژوهش و توجه دانشگاه به بودجه‌های پژوهشی؛ این دانشگاه امروز بیش از هر زمان دیگری برای حرکت اساسی در جهت پژوهش آماده شده و امید آن می‌رود با به ثمر نشستن این اقدامات، بیش از هر چیز مدد و همت پژوهشگران دانشگاه را در قالب نظام جامع تحقیقات می‌طلبد.

با هدف جمع‌بندی و ارائه نتایج تحقیقات داخلی و خارجی مرتبط با موضوع پژوهش حاضر که همانا طراحی الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان بوده، نمایه‌های تجمیعی در جدول‌های ۱ و ۲ بیان شده است.

جدول ۱. جمع‌بندی نتایج پیشینه پژوهش‌های داخلی

نویسنده	عنوان	نتایج
وثوق و همکاران (۱۳۹۹)	طراحی مدل بومی ارزیابی عملکرد پژوهش دانشگاه‌های آزاد اسلامی شهر تهران	ارائه مدل بومی ارزیابی عملکرد پژوهش مشتمل بر ابعاد سه‌گانه
باقری هشی و همکاران (۱۳۹۹)	ارائه مدل مفهومی بازمهندسی فرایندهای آموزشی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی بر اساس رویکرد سازمانی ناب (مورد: دانشگاه عالی دفاع ملی)	طراحی و ارائه مدل مفهومی بازمهندسی فرایندهای آموزشی دانشگاه مبتنی بر هفت (۷) فرایند اصلی

نویسنده	عنوان	نتایج
غلامی و همکاران (۱۳۹۷)	طراحی الگوی کارکرد پژوهشی دانشگاه‌ها با رویکرد صنعت‌یاری	ارائه الگوی پیشنهادی کارکردهای پژوهشی دانشگاه در قالب چهار بعد اصلی
جهرمی (۱۳۹۶)	مدل مفهومی تجاری سازی دستاوردهای تحقیقات دانشگاهی: رویکردی آمیخته (مورد مطالعه: دانشکده‌های فنی مهندسی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران)	معرفی مدلی مفهومی مشتمل بر چهار گروه عوامل فردی، درون‌سازمانی، برون‌سازمانی و ارتباط‌دهنده
سلیمی و حسینی (۱۳۹۶)	تبیین چارچوب تعالی پژوهش: گامی به سوی ارائه الگوی نظام ارزیابی کیفیت پژوهش در آموزش عالی کشور	ارائه سه ملاک (بروندادهای پژوهشی، تأثیر و محیط پژوهش)
حسینی (۱۳۹۶)	طراحی الگوی توسعه فرهنگ تحقیق در دانشگاه فرهنگیان	ارائه چهار بعد در توسعه فرهنگ تحقیق در دانشگاه
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (۱۳۹۳)	طراحی نظام جامع و یکپارچه پژوهشی	بیان اهداف و ضرورت‌های ساماندهی تحقیقات
دانشگاه تهران (۱۳۸۹)	تدوین برنامه جامع تحقیقات توسط اعضای هیئت علمی و گروه‌های آموزشی دانشگاه تهران	تدوین برنامه جامع (Master Plan) تحقیقات مبتنی بر اصول و ارکان
وزارت نفت (۱۳۸۹)	تدوین نظام جامع راهبری پژوهش، فناوری و نوآوری وزارت نفت	معرفی ارکان اجرایی نظام جامع راهبری پژوهش، فناوری و نوآوری وزارت نفت

جدول ۲. جمع‌بندی نتایج پیشینه پژوهش‌های خارجی

نویسنده	عنوان	نتایج
آجاوی، کرامتون و ریس ^۱ (۲۰۱۸)	بررسی عوامل واقعی تأثیرگذار در محیط‌های تحقیقاتی موفق	معرفی موضوعات و مؤلفه‌های اثرگذار بر پژوهش
کریسلی ^۲ و همکاران (۲۰۱۸)	سرمایه فکری و عملکرد دانشگاه در کشورهای نوظهور: شواهدی از دانشگاه‌های دولتی کلمبیا	اصول جهت‌دهی مناسب سرمایه‌های فکری در دانشگاه‌ها و تعریف درست طرح‌ها
لیل فیلهو ^۳ و همکاران (۲۰۱۸)	اجرای تحقیقات تغییر اقلیم در دانشگاه‌ها: موانع، پتانسیل‌ها و اقدامات	اشاره و تأکید بر بعد سیاست‌گذاری پژوهشی در دانشگاه
ورنون، اندرسون و مومانی ^۴ (۲۰۱۸)	آثار رتبه‌بندی دانشگاه در بهبود تحقیقات	معرفی ۱۳ نظام رتبه‌بندی مؤثر پژوهش و عملکرد آن در دانشگاه‌ها
دیمپلی ^۵ (۲۰۱۶)	مدیریت داده‌های تحقیق: چارچوبی مفهومی	ارائه چارچوب عملیاتی نشر و مدیریت داده‌های تحقیقاتی و طراحی مدل مخزن ملی داده‌های تحقیق
سو مک کمیش ^۶ و همکاران (۲۰۱۲)	طراحی تحقیق (شامل اطلاعات، ارتباطات و جامعه)	ارائه چارچوب طراحی تحقیقات فراگیر برای انجام تحقیقات
فیلین ^۷ (۲۰۰۸)	مدل فرایندی همکاری تحقیقاتی دانشگاه و صنعت	ارائه مدل فرایندی برای همکاری تحقیقاتی صنعت - دانشگاه
واتی، بلامی و مورلی ^۸ (۲۰۰۸)	تغییر در آموزش عالی و ارزش‌گذاری شغل: دیدگاه‌های حسابداری در استرالیا	اشاره به رابطه مؤثر عملکرد پژوهشی بیش از آموزش و کارهای اجرایی
کیم ^۹ (۲۰۰۵)	موانع درک‌شده برای استفاده از تحقیق توسط کتابداران دانشگاه‌های کره	بررسی موانع عدم استفاده از نتایج تحقیقات در دانشگاه‌ها

1. Ajjawi, Crampton & Rees
2. Cricell
3. Leal Filho
4. Vernon, Andrew & Momani
5. Dimple
6. Sue McKemish
7. Simon Philbin
8. Watty, Bellamy & Morely
9. Kim

با عنایت به ماهیت، فرایند و مفاد پژوهش‌های بررسی‌شده پیرامون نظام جامع تحقیقات که یا در یک مؤسسه یا دانشگاه خاصی انجام‌گرفته یا جسته و گریخته فقط بخش یا بخش‌هایی؛ بررسی شده‌اند. بنابراین، برای دستیابی به الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات؛ در پژوهش حاضر؛ هدف اصلی «طراحی الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان»، و پرسش‌های پژوهش عبارت‌اند از مقولات (مضامین) تأثیرگذار الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان کدامند؟؛ مؤلفه‌های اصلی الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان کدامند؟؛ ابعاد کلان الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان کدامند؟ و الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان چیست؟

روشن‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر، پژوهشی کیفی است و از منظر هدف، کاربردی و از منظر زمانی از نوع مقطعی است. استراتژی حاکم در این پژوهش، پدیدارشناسی بوده که در این رویکرد، کاوش، تحلیل و توصیف یک پدیده خاص؛ تا حد ممکن فارغ از پیش‌زمینه ذهنی نسبت به هدف، حداکثر تجلی شهودی است (محمدپور، ۱۳۹۲). هدف اصلی پژوهش حاضر، درک مفاهیم زیربنایی لازم در طراحی الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان از نگاه مدیران امور پردیس‌های استانی، مدیران ستادی و خبرگان دانشگاهی بوده که به شیوه پدیدارشناسانه از محتوای مصاحبه‌های انجام‌گرفته احصا و شناسایی شده‌اند.

جامعه پژوهش شامل معاونان سازمان مرکزی، مدیران/مدیران کل ستادی مرتبط با پژوهش، مدیران استانی (دارای سابقه حداقل ۲ سال مدیریت از سال ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹) در دانشگاه بودند که ۵۵ نفر فهرست شدند.

جدول ۳. فراوانی جامعه پژوهش

گروه	تعداد	درصد
معاونان سازمان مرکزی	۶	۱۰/۹
مدیران کل سازمان مرکزی	۱۸	۳۲/۷۳
مدیران امور استان	۳۱	۵۶/۳۸
جمع	۵۵	۱۰۰

نمونه‌گیری به روش هدفمند^۱ و از نوع تغییرات بیشینه (کرسول^۲، ۲۰۱۲) بوده است. نمونه پژوهش با رعایت حداقل تعداد ۵۰ درصد از کل جامعه انتخاب شدند. از دیدگاه گال، بورگ و گال^۳ (۱۳۹۴) در نمونه‌گیری هدفمند، قصد محقق انتخاب مواردی است که با توجه به هدف پژوهش، اطلاعات زیادی^۴ داشته تا از این طریق، درک عمیقی از موضوع مورد مطالعه حاصل شود. البته در فرایند انتخاب مشارکت‌کنندگان، روش گلوله برفی^۵ نیز مد نظر بوده و تا مرز اشباع^۶ نظری ادامه داشت. برای کاوش ابعاد مسأله مصاحبه نیمه‌ساختارمند به کار گرفته شد. مصاحبه‌ها تا آنجا ادامه یافت که پس از حدوداً ۲۰ مصاحبه پژوهشگر به حد اشباع نظری رسید. ولی برای اطمینان و غنای داده‌ها، مصاحبه‌ها ادامه یافته و در مجموع با ۳۰ نفر از مدیران دانشگاه مصاحبه شد. قبل از شروع با کسب اجازه از افراد، مصاحبه‌ها مکتوب و ضبط می‌شدند؛ پس از آماده‌سازی محتوای مصاحبه‌ها، داده‌های حاصل از آن‌ها از طریق نرم‌افزار Maxqda تحلیل شدند. البته علاوه بر مصاحبه‌ها، متون نظری پژوهش، اسناد پژوهشی مرتبط با دانشگاه در تحلیل داده‌ها مد نظر بوده تا موجب درستی و پرباری الگو، شود. ویژگی‌های مردم‌شناختی مشارکت‌کنندگان در این پژوهش به شرح جدول ۴ بوده است.

1. Purposeful sampling
2. Creswell
3. Gall, Bor & Gall
4. Information-rich
5. Snowball sampling
6. Saturation

جدول ۴. توزیع فراوانی و ویژگی‌های زمینه‌ای مشارکت‌کنندگان

کد	پست	جنسیت	محل خدمت	تخصصات	مرتبه علمی	سنوات خدمت در دانشگاه	تعداد کد ارائه شده	درصد فراوانی	زمان (دقیقه)	
مدیران امور پردیس های آستان										
۰۱۲	مدیر آستان	مرد	استان		دکتری	استادیار	۸ سال و بالاتر	۵۸	۶	
۰۵					دکتری	استادیار	۷ تا ۷ سال ۴	۵۶	۶	
۰۸					کارشناسی ارشد	مربی	۸ سال و بالاتر	۵۵	۶	
۰۱۶					دکتری	استادیار	۸ سال و بالاتر	۵۱	۶	
۰۴					دکتری	استادیار	۸ سال و بالاتر	۴۹	۵	
۰۱۱					دکتری	استادیار	۷ تا ۷ سال ۴	۴۹	۵	
۰۱۷					دکتری	استادیار	۳ تا ۳ سال ۱	۴۹	۵	
۰۶					دکتری	استادیار	۷ تا ۷ سال ۴	۴۵	۵	
۰۱۵					دکتری	دانشیار	۸ سال و بالاتر	۴۴	۵	
۰۱۰					دکتری	فأقد مرتبه علمی	۸ سال و بالاتر	۴۱	۵	
۰۷					دکتری	مربی	۸ سال و بالاتر	۴۱	۵	
۰۹					دکتری	استادیار	۳ تا ۳ سال ۱	۴۱	۵	
۰۱۴					کارشناسی ارشد	مربی	۷ تا ۷ سال ۴	۳۸	۴	
۰۱					دکتری	استادیار	۸ سال و بالاتر	۳۶	۴	
۰۳					دکتری	دانشیار	۳ تا ۳ سال ۱	۳۶	۴	
۰۲۰					دکتری	فأقد مرتبه علمی	۷ تا ۷ سال ۴	۳۵	۴	
۰۱۸					دکتری	فأقد مرتبه علمی	۸ سال و بالاتر	۳۴	۴	
۰۲					دکتری	استادیار	۷ تا ۷ سال ۴	۳۲	۴	
۰۱۹					دکتری	استادیار	۸ سال و بالاتر	۳۰	۳	
۰۱۳					دکتری	استادیار	۷ تا ۷ سال ۴	۲۹	۳	
۰۲۲					دکتری	مربی	۸ سال و بالاتر	۲۶	۳	
۰۲۱					دکتری	استادیار	۳ تا ۳ سال ۱	۲۵	۳	
						۲۲ نفر	۹۰۰	-	۲۲ مصاحبه	
مدیران ستادی										
۳۲	مشاور	مرد		ریاست	کارشناسی ارشد	۸ سال و بالاتر	۴۷	۱۹	۱۰ تا ۱۰ دقیقه	
۳۳	مدیر کل			معاونت فرهنگی	دکتری	فأقد مرتبه علمی	۷ تا ۷ سال ۴	۴۳		۱۷
۳۴	مدیر			معاونت پژوهش	دکتری	استادیار	۷ تا ۷ سال ۴	۴۲		۱۷
۵۱	مدیر کل			معاونت نظارت	کارشناسی ارشد	فأقد مرتبه علمی	۷ تا ۷ سال ۴	۴۱		۱۷
۵۶	مدیر کل			معاونت پژوهش	دکتری	استادیار	۸ سال و بالاتر	۳۹		۱۶
۵۵	مدیر کل			معاونت آموزشی	دکتری	استادیار	۷ تا ۷ سال ۴	۳۶		۱۵
						۶ نفر	۲۴۸	-	۶ مصاحبه	
خبرگان موضوعی										
۸۲	هیات علمی	مرد	دانشگاه		دکتری	استادیار	۷ تا ۷ سال ۴	۲۹	۱۰ تا ۱۰ دقیقه	
۸۱	هیات علمی				دکتری	دانشیار	۳ تا ۳ سال ۱	۲۴		۴۵
						۲ نفر	۵۳	-	۲ مصاحبه	
						۲۰ نفر	۱۲۰۱	۳ سطح	۲۰ مصاحبه	

روش تحلیل داده‌ها، تحلیل مضمون^۱ بود که روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است (براون و کلارک^۲، ۲۰۰۶). تحلیل مضمون می‌تواند در طیفی از چارچوب‌های نظری از وجودگرایی^۳ تا ساخت‌گرایی^۴، حتی تحلیل مضمون گفتمان^۵ (تیلور و آشر^۶، ۲۰۰۱) به کار رود. روش تحلیل مضمون برای طیف گسترده‌ای از علایق پژوهشی و دیدگاه‌های نظری تناسب دارد و به عنوان یک روش «مبنایی»^۷ مفید است (اسمیت^۸، ۲۰۱۵). از میان شیوه‌های متفاوت تحلیل مضمون روش دپوی و گیتلین^۹ (۲۰۰۵) و یکی از نسخه‌های کارآمد از تحلیل مضمون است. مراحل شش‌گانه آن از دیدگاه براون و کلارک^{۱۰} (۲۰۰۶) مشتمل بر آشنایی داده‌ای، کدگذاری داده‌ها، جست‌وجوی مضامین^{۱۱}، مرور مضامین، تعریف و نام‌گذاری مضمون و نگارش است.

ابزار اصلی جمع‌آوری داده‌های پژوهش، مصاحبه نیمه‌ساختارمند بوده و روایی مصاحبه (اعتبار تفسیری) یکی از ابعاد تعیین میزان کارآمدی ابزار است. گال، بورگ و گال (۱۳۹۴) تأکید دارند مصاحبه به عنوان یک ابزار اندازه‌گیری باید از معیارهای پایایی و روایی مانند سایر ابزارها برخوردار باشد. بر همین مبنا، در پژوهش حاضر از روایی محتوا^{۱۲} براساس گوبا و لینکلن^{۱۳} (۲۰۰۳) برای تعیین روایی پرسش‌های مصاحبه استفاده شد. (هالوی و ویلر^{۱۴}، ۲۰۱۰) چهار روش

1. Thematic analysis
2. Braun & Clarke
3. Essentialism
4. Constructionism
5. Thematic discourse analysis
6. Taylor & Ussher
7. Basic method
8. Smith
9. Depoy & Gitlin
10. Braun & Clarke
11. Theme
12. Content validity
13. Guba & Lincoln
14. Holloway & Wheeler

را برای تأیید صحت داده‌ها پیشنهاد کرده‌اند. این چهار روش عبارت‌اند از اعتبار^۱، قابلیت اطمینان^۲، تأییدپذیری^۳ و انتقال‌پذیری^۴ که بر رعایت آن‌ها سعی شد (هالوی و ویلر، ۲۰۱۰). برای سنجش اعتبار ابزار مطالعه، روش‌های «درگیری طولانی‌مدت و مشاهده مداوم»، «سه‌سویه‌سازی^۵ در منابع داده‌ها» و «تأیید به وسیله افراد مطالعه^۶» به کار گرفته شد. اقدام دیگر برای تعیین میزان کارآمدی ابزار پژوهش بررسی پایایی^۷ بود. استفاده از کدگذاران باتجربه، واحدهای تحلیل واضح و مقولات روشن، باعث خواهد شد سازگاری فرایند کدگذاری افزایش یابد (کریپندورف^۸، ۲۰۰۴). میزان بالای پایایی، دست‌کم چیزی است که برای انسجام و صحت تحلیل محتوای مصاحبه‌ها نیاز است. وجود هرگونه ناسازگاری در کدگذاری مصاحبه‌ها، یکی از منابع بالقوه ایجاد خطا و کاهش پایایی داده‌هاست (بوون و بوون^۹، ۲۰۰۸). بر این اساس، برای سنجش پایایی ابزار، کدگذاری مجدد توسط رمزگذار دوم انجام گرفت. پایایی بین کدگذاران از مفاهیم پرکاربرد است که به معنای میزان توافقی است که کدگذاران مستقل، هنگام ارزیابی ویژگی‌های یک پیام یا متن به دست می‌دهند (کوهن، مانیون و ماریسون^{۱۰}، ۲۰۱۱) که به آن توافق بین کدگذاران گفته می‌شود. بر مبنای پیشینه پژوهش‌ها، در زمینه پایایی کدگذاری‌ها در مصاحبه‌های پژوهشی، پراستفاده‌ترین روش برای محاسبه پایایی بین کدگذاران، ضریب توافق درصدی است که مقادیر بالای ۰/۷۰ مطلوب گزارش شده است (خواستار، ۱۳۸۸). بدین منظور، متون آماده‌شده ۵ مصاحبه به صورت تصادفی انتخاب و برای یکی از صاحب‌نظران ارسال و از وی خواسته شد تا مصاحبه‌ها را کدگذاری کند. مقدار پایایی بین کدگذاران، ۹۱/۰۳ درصد به دست آمد که پایایی در حدود مطلوب بوده است.

1. Credibility
2. Dependability
3. Conformability
4. Transferability
5. Triangulation
6. Member check
7. Repeatability
8. Krippendorff
9. Bowen & Bowen
10. Cohen, Manion & Morrison

جدول ۵. نتایج کدگذاری مجدد

عنوان مصاحبه	تعداد کدهای به دست آمده توسط پژوهشگر	تعداد کدهای به دست آمده توسط کدگذار دوم	تعداد کدهای مورد توافق	تعداد کدهای عدم توافق
O۵	۵۶	۵۰	۴۷	۵
O۷	۴۱	۳۸	۳۱	۶
O۱۶	۵۲	۵۴	۴۹	۲
K۲	۲۹	۲۹	۲۵	۴
S۶	۴۵	۴۶	۴۱	۴
جمع کل	۲۲۳	۲۱۷	۲۰۳	۱۸
$\frac{203}{223} \times 100 = 91.03\%$ درصد پایایی باز کدگذاری				

یافته‌های پژوهش

در پاسخ به پرسش اول پژوهش که بررسی درک مقوله‌ها از دیدگاه مشارکت‌کنندگان پژوهش بوده، موارد شناسایی شده از مصاحبه‌ها در جدول ۶ نشان داده شده است. مقولات نظام جامع تحقیقات به صورت ادغام کدهای شناسایی شده (باز) با فراوانی ۸۰۸ کد، کدهای باز، مجدداً به صورت کدگذاری محوری تحلیل و در مجموع ۱۱۷ مقوله پدیدار شدند.

جدول ۶. مضامین (مقوله) احصاشده (از کدهای باز شناسایی شده) از گروه‌های سه‌گانه پژوهش کیفی

کد مقوله	عنوان مقوله (مضمون)	فراوانی کد باز	کد مقوله	عنوان مقوله (مضمون)	فراوانی کد باز
۱	نقش و کارکرد پایدار	۶	۶۰	بلندگی و مهارت‌افزایی پژوهشی پژوهشگران	۸
۲	قابلیت‌های چندگانه	۶	۶۱	روزآمدسازی دانش و نگرش پژوهشی پژوهشگران	۸
۳	اصول و خط‌مشی‌ها	۵	۶۲	بازشناسی موانع و عوامل بازدارنده فراروی پژوهش	۱۱
۴	کاربردهای نظام جامع	۷	۶۳	تقویت عوامل انگیزشی و پیش‌برنده پژوهش و پژوهشگران	۷
۵	روش‌شناسی اولویت‌یابی مسائل پژوهشی	۷	۶۴	نهادینه‌سازی سیستم‌های انگیزشی پژوهشگران	۷

کد مقوله	عنوان مقوله (مضمون)	فراوانی کد باز	کد مقوله	عنوان مقوله (مضمون)	فراوانی کد باز
۶	بازشناسی مسائل راهبردی پژوهش در دانشگاه	۹	۶۵	تشویق استادان به آشنایی با روش‌های نوین پژوهش	۸
۷	سامان‌دهی منابع چندگانه تحقیقاتی	۹	۶۶	تشویق استادان به داشتن حوزه تخصصی پژوهشی	۷
۸	رقابت‌پذیرکردن اولویت‌های پژوهشی	۹	۶۷	تقویت و گسترش روش‌شناسی بومی ارزیابی پژوهش	۴
۹	هدف‌گذاری کمی انواع تحقیقات	۶	۶۸	اشاعه و ترویج نتایج ارزیابی پژوهش	۷
۱۰	متناسب‌سازی روش پژوهش با هدف	۷	۶۹	معماری و ساماندهی فرایندهای ارزیابی	۷
۱۱	انجام پژوهش‌های سفارشی	۶	۷۰	بهره‌مندی از پیشینه تجربی ارزیابی	۷
۱۲	اولویت‌دهی به انجام پژوهش‌های کاربردی	۶	۷۱	کارآمدسازی مکانیسم نظارت پژوهشی	۸
۱۳	توسعه پژوهش‌های میان رشته‌ای آموزش	۶	۷۲	تدوین و رعایت شاخص‌های کیفیت‌سنجی تولیدات پژوهشی	۱۰
۱۴	کارسازی انجام پژوهش‌های مسأله‌گرا و هدفمند	۶	۷۳	ارزش‌گذاری متمایز پژوهش‌های مسأله‌محور	۹
۱۵	مأموریت‌گرا بودن فرصت‌های مطالعاتی	۴	۷۴	نهادینه‌سازی کاربست نتایج و یافته‌های پژوهش	۹
۱۶	اعطای پژوهانه مشترک دانشگاه و آموزش و پرورش	۵	۷۵	مهارت‌افزایی کاربست یافته‌های پژوهشی	۸
۱۷	ارائه پژوهانه تخصصی به استادان و پژوهشگران تربیت معلم	۷	۷۶	تقویت تعاملات پژوهشگران و مدیریت	۸
۱۸	ایجاد مراکز و پژوهشکده تحقیقاتی مشترک	۵	۷۷	بهره‌مندی از ظرفیت‌های پژوهشی ذی‌نفعان	۱۱
۱۹	اجرای طرح‌های تحقیقاتی مشترک	۷	۷۸	گسترش نگرش سیستمی و شبکه‌ای پژوهش	۸

کد مقوله	عنوان مقوله (مضمون)	فراوانی کد باز	کد مقوله	عنوان مقوله (مضمون)	فراوانی کد باز
۲۰	ایجاد مثلث پژوهشی دانشگاه‌های فرهنگیان و شهید رجایی و وزارت آپ	۸	۷۹	تسهیل انتشار تولیدات و دستاوردهای پژوهشی	۶
۲۱	طراحی و استقرار الگوهای کارآمد تعامل مناسب پژوهشی دانشگاه با ذینفعان	۸	۸۰	طراحی و استقرار نظام اطلاع‌رسانی دستاوردهای تحقیقاتی براساس استانداردهای ملی اطلاع‌رسانی	۶
۲۲	تقویت روحیه تعامل و انجام فعالیت‌های پژوهشی گروهی بین‌بخشی	۹	۸۱	شناسایی موازی‌کاری‌ها در حوزه پژوهش و حذف آن‌ها	۸
۲۳	توسعه همکاری‌های مؤثر بین‌المللی در عرصه پژوهش در تربیت معلم	۷	۸۲	شفاف‌سازی و اشاعه دستاوردهای تحقیقاتی	۶
۲۴	بهره‌برداری از تجارب و یافته‌های پژوهشی دانشگاه‌های خارجی مرتبط	۹	۸۳	بازمهندسی سیستم‌های اطلاع‌رسانی تحقیقات	۷
۲۵	کارسازی و تسهیل اخذ ویزای شرکت در کنفرانس‌ها و همایش‌ها	۹	۸۴	اشتراک منابع در سیستم‌های اطلاع‌رسانی تحقیقات	۷
۲۶	اجرای برنامه‌های تحقیقاتی فرابخشی و بین‌المللی	۶	۸۵	صیانت از حقوق و مالکیت معنوی تحقیقات	۸
۲۷	سیاست‌گذاری انتشار تولیدات پژوهشی در مجلات و نشریات	۴	۸۶	تأمین نیازهای اطلاعاتی حوزه تحقیقات	۵
۲۸	هدایت پایان‌نامه‌ها به سمت و سوی مسائل مبتلابه دانشگاه	۵	۸۷	تقویت شبکه‌ها و مراکز اطلاعاتی تحقیقاتی	۵
۲۹	تدوین برنامه‌های پژوهشی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت دانشگاه	۸	۸۸	غنی‌سازی کتابخانه‌های تخصصی پژوهشی	۴
۳۰	تدوین برنامه‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدت پژوهشی استادان	۸	۸۹	افزایش ضریب نفوذ فناوری اطلاعات تحقیقات	۴

کد مقوله	عنوان مقوله (مضمون)	کد فراوانی	کد مقوله	عنوان مقوله (مضمون)	کد فراوانی
۳۱	بازاصلاح آیین‌نامه‌های ارتقا و ترفیع علمی (با احتساب فعالیت‌های تحقیقاتی)	۵	۹۰	برقراری پیوند میان منابع تأمین مالی تحقیقات	۵
۳۲	تجدید نظر در امتیاز چاپ مقالات در نشریات خرجی	۷	۹۱	تأمین منابع تجهیزات و فضای کالبدی پژوهشی	۴
۳۳	اولویت‌دهی امتیاز به طرح‌های تحقیقاتی مشترک	۶	۹۲	افزایش بهره‌وری سرمایه‌گذاری‌ها در پژوهش	۴
۳۴	بازتعریف ضرایب امتیازی چاپ مقالات در نشریات داخلی	۷	۹۳	اشتراک‌گذاری منابع، تجهیزات و فضاها پژوهشی	۴
۳۵	بازتعریف فرایند و مفاد قراردادهای پژوهشی استادان	۵	۹۴	فعال‌سازی کانال‌های ارتباطات تحقیقاتی	۵
۳۶	تسهیل دسترسی پژوهشگران به منابع و اعتبارات تحقیقاتی	۸	۹۵	تسهیل برقراری ارتباطات پژوهشی	۶
۳۷	انجام حمایت‌های مالی از پایان‌نامه‌های مسأله‌محور	۷	۹۶	سرعت‌بخشی ارتباطات بین‌المللی پژوهشی	۷
۳۸	تسهیل فرایند پرداخت اعتبارات پژوهشی	۸	۹۷	کاربست فناوری اطلاعات در ارتباطات پژوهشی	۸
۳۹	اصلاح فرایند پرداخت‌های پژوهشی	۶	۹۸	کارکردهای پژوهشی نهاد بنیادین	۹
۴۰	بازاریابی پژوهشی در بخش‌های مرتبط	۱۰	۹۹	پاسخ‌گویی دانشگاه به نیازهای پژوهشی	۸
۴۱	ساماندهی کسورات و مالیات قراردادهای تحقیقاتی	۹	۱۰۰	استقرار ساختار سازمانی تسهیل‌کننده پژوهش	۶
۴۲	گسترش دسترسی به منابع الکترونیکی	۸	۱۰۱	بازآرایی سیستم مدیریت پژوهش	۶
۴۳	فعال‌سازی آزمایشگاه مرجع و مشترک با دیگر دانشگاه‌ها	۸	۱۰۲	گزینش مدیران تخصصی پژوهشی	۶
۴۴	تسهیل استفاده از آزمایشگاه‌ها و مراکز تحقیق و توسعه	۵	۱۰۳	هم‌راستایی نهادهای پژوهش با اهداف و استانداردهای نظام پژوهش	۶
۴۵	کارسازی و تسهیل ارائه خدمات پژوهشی به پژوهشگران	۴	۱۰۴	استقرار و توسعه نظام مدیریت دانش	۸

کد مقوله	عنوان مقوله (مضمون)	فراوانی کد باز	کد مقوله	عنوان مقوله (مضمون)	فراوانی کد باز
۴۶	توسعه امکانات سخت و نرم افزاری تحقیقاتی	۴	۱۰۵	ترغیب و جذب پژوهشگران برتر در نهادهای مؤثر پژوهش	۱۱
۴۷	ایجاد سامانه‌های اطلاع‌رسانی طرح‌های تحقیقاتی	۶	۱۰۶	رهاسازی دانشگاه از سیاست‌زدگی	۸
۴۸	ایجاد مراکز داده‌ای امکانات پژوهشی (پایگاه داده)	۸	۱۰۷	هماهنگ‌سازی کارکرد نهادهای مؤثر پژوهشی	۸
۴۹	تقویت مراکز و واحدهای پژوهشی ارتباط با جامعه	۵	۱۰۸	بازشناسی قوانین و مقررات پیش‌برنده تحقیقات	۷
۵۰	تسهیل فرایندهای ثبت نوآوری‌های پژوهشگران	۶	۱۰۹	بازاصلاح قوانین و مقررات بازدارنده تحقیقات	۶
۵۱	راه‌اندازی و استقرار بانک‌های تحقیقاتی استادان داخلی و خارجی	۷	۱۱۰	طراحی، استقرار و تبیین نظام حقوقی - تخصصی پژوهش	۸
۵۲	حمایت از افزایش حضور در همایش‌های تحقیقاتی داخلی و خارجی	۷	۱۱۱	روزآمدسازی نظام حقوقی حاکم بر پژوهش	۹
۵۳	برگزاری جشنواره‌های طرح‌های برتر تحقیقاتی	۷	۱۱۲	رعایت الزامات و بایدهای قوانین و مقررات فرادستی	۶
۵۴	نظام‌مندسازی ارائه یافته‌های تحقیقاتی در جشنواره‌ها و همایش‌ها	۶	۱۱۳	توزیع و هزینه‌کرد بهینه اعتبارات تحقیقاتی	۷
۵۵	فعال‌سازی هسته‌های تحقیقاتی پژوهشگران	۵	۱۱۴	شناسایی منابع نوین و پایدار تأمین مالی	۷
۵۶	راه‌اندازی و توسعه قطب‌های علمی و تحقیقاتی	۶	۱۱۵	برقراری پیوند پایدار بین منابع مختلف تأمین مالی تحقیقات	۸
۵۷	راه‌اندازی انجمن‌های علمی و پژوهشی	۹	۱۱۶	برقراری ارتباط میان منابع تأمین مالی پژوهش و پژوهشگران	۸
۵۸	استقرار ساز و کارهای نوین انتقال و توسعه دانش تخصصی	۷	۱۱۷	سیاست‌گذاری و اولویت‌بندی اعتبارات تحقیقاتی	۸
۵۹	شناسایی و بهسازی بایسته‌های بینشی و پژوهشی پژوهشگران	۷			
۱۱۷ مقوله (مضمون)			فراوانی کدهای باز ۸۰۸		

در پاسخ به پرسش دوم که بررسی درک مؤلفه‌های اصلی الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان از دیدگاه مشارکت‌کنندگان (مدیران استان/ ستاد/ خبرگان موضوعی) بوده است، موارد شناسایی شده از مصاحبه‌ها در جدول ۷ نشان داده شده است. به منظور ارائه مؤلفه‌های اصلی مربوط به نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان به صورت ادغام کدهای شناسایی شده (باز) از هر ۳ گروه نمونه آماری، ۲۹۷ کد باز شناسایی شد که کدهای باز استخراج شده؛ مجدداً به صورت کدگذاری محوری تحلیل و کدهای تکراری و زائد حذف و فرایند تلخیص و تحدید کدها تا جایی ادامه یافت که در پایان کار، تعداد ۲۵ کد نهایی محوری (جدول ۷) شناسایی شد.

جدول ۷. مؤلفه‌های اصلی احصاشده در گروه‌های سه‌گانه پژوهش کیفی در پاسخ به پرسش دوم (مؤلفه‌های اصلی الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات در دانشگاه فرهنگیان)

کد مؤلفه	عنوان مؤلفه	فراوانی کد باز	کد مؤلفه	عنوان مؤلفه	فراوانی کد باز
۱	جایگاه نظام پژوهش	۱۱	۱۴	توسعه ویژگی‌های بینشی، دانشی و مهارتی پژوهشگران	۱۱
۲	اولویت‌های نظام پژوهش	۱۲	۱۵	تقویت و تعمیق انگیزش فردی پژوهشگر	۱۵
۳	گسترش و تحت پوشش قرار دادن انواع پژوهش‌ها	۱۴	۱۶	فرایندسازی ارزیابی پژوهش	۱۶
۴	گسترش فرصت‌های مطالعاتی و پژوهانه	۱۲	۱۷	بهینه‌سازی ارزیابی برون‌دادهای پژوهشی	۱۵
۵	توسعه همکاری‌های تحقیقاتی داخلی	۱۲	۱۸	توانمندسازی و بهره‌گیری از ظرفیت پژوهشگران	۱۳
۶	توسعه همکاری‌های تحقیقاتی بین‌المللی	۶	۱۹	ترویج و اطلاع‌رسانی نتایج تحقیقات	۱۵
۷	ارائه برنامه منظم پژوهش	۱۲	۲۰	اطلاعات علمی و فنی پژوهش	۱۵
۸	بازنگری فرایندهای ترفیع و ارتقای علمی	۱۱	۲۱	تجهیزات، مواد، و فضای تحقیقاتی و پژوهشی	۱۰
۹	توسعه حمایت‌های مالی و معنوی از پژوهش	۱۲	۲۲	ارتباطات علمی و پژوهشی	۸

کد مؤلفه	عنوان مؤلفه	فراوانی کد باز	کد مؤلفه	عنوان مؤلفه	فراوانی کد باز
۱۰	توسعه امکانات پژوهشی	۱۳	۲۳	نهادهای پژوهش	۱۱
۱۱	استقرار و توسعه بانک‌های اطلاعاتی تحقیقاتی	۹	۲۴	نظام حقوقی پژوهش	۱۱
۱۲	افزایش حضور فعال در همایش‌ها و جشنواره‌های پژوهشی	۱۲	۲۵	اعتبارات و نظام مالی پژوهشی	۱۱
۱۳	توسعه انجمن‌ها و قطب‌های علمی	۱۰			
۲۵ مؤلفه		فراوانی کد ۲۹۷			

در ادامه و در پاسخ به پرسش سوم پژوهش، که بررسی درک ابعاد کلان الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان از دیدگاه مشارکت‌کنندگان پژوهش بوده، موارد شناسایی شده از مصاحبه‌ها در جدول ۸ نشان داده شده است. به منظور تدوین ابعاد کلان نظام جامع تحقیقات به صورت ادغام کدهای بازشناسایی شده به تعداد ۹۶ کد، مجدداً به صورت کدگذاری محوری تحلیل شد، به طوری که کدهای تکراری و زائد، حذف و فرایند تلخیص و تجمیع کدها تا جایی ادامه پیدا کرد که در مجموع ۶ کد اصلی پدیدار شد.

جدول ۸. ابعاد احصاشده (از کدهای باز شناسایی شده) در گروه‌های سه‌گانه پژوهش کیفی در پاسخ پرسش سوم

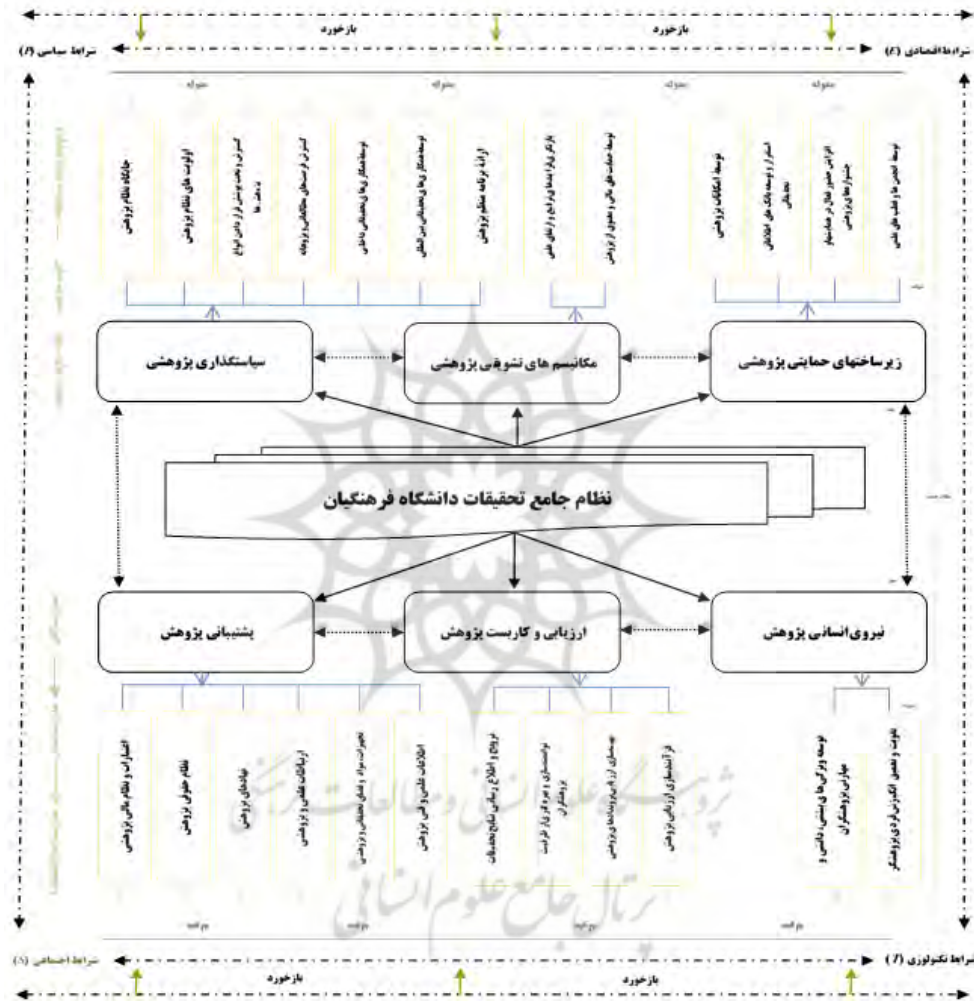
کد بعد	عنوان بعد	فراوانی کد باز	کد بعد	عنوان بعد	فراوانی کد باز
۱	سیاست‌گذاری پژوهشی	۱۵	۴	نیروی انسانی پژوهش	۱۶
۲	ساز و کارهای تشویقی پژوهشی	۱۷	۵	ارزیابی و کاربست پژوهش	۱۹
۳	زیرساخت‌های حمایتی پژوهشی دانشگاه	۱۴	۶	پشتیبانی پژوهش	۱۵
۶ بعد		فراوانی کد ۹۶			

در پایان و در پاسخ به پرسش چهارم پژوهش حاضر (ارائه الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان)؛ براساس نتایج مطالعات در بخش متون نظری و مصاحبه کیفی‌های انجام‌گرفته با مدیران

استان‌ها/مدیران ستاد/صاحب‌نظران موضوعی الگوی مفهومی نظام تحقیقات به دست آمده است. هدف غایی از طرح الگو و استقرار آن، کمک به افراد، عوامل درگیر و پشتیبان در فرایند پژوهش دانشگاه که پیش‌بینی شده است تا با کاربست یافته‌های پژوهش حاضر و فراهم‌شدن شرایط برای توسعه مهارت‌های پژوهشی و خرد جمعی در جهت حل مسائل دانشگاه توانمندتر شوند. الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات، متأثر از رویکرد تفسیری است که براساس مبانی و پشتوانه نظری این رویکرد، سازمان یافته است. ابعاد، مؤلفه‌ها و مضامین، ضمن تأثیرپذیری از رویکرد یادشده، متون نظری و پیشینه پژوهش، از مباحث مطرح‌شده توسط مدیران و صاحب‌نظران نیز تأثیر پذیرفته و ترکیبی از اطلاعات هر دو بخش در الگوی به‌دست آمده، مورد استفاده قرار گرفته است. بنابراین در تدوین الگوی مفهومی، سه مرحله اساسی طی شد:

۱. مطالعه مبانی نظری و پیشینه مربوط به بحث تحقیقات و پژوهش در دانشگاه
 ۲. مصاحبه با افراد متخصص (مشارکت‌کنندگان) به طریق نیمه‌ساختاریافته
 ۳. پس از استخراج مقوله‌ها و مؤلفه‌های الگو، ابعاد کلان متناسب نظام جامع تحقیقات دانشگاه؛ شناسایی و تعیین شدند. مقوله‌ها و مؤلفه‌های استخراج‌شده براساس فعالیت‌های ذیل بازسازماندهی و کدها استخراج شدند:
 - روند مصاحبه‌های انجام‌گرفته با هر یک از مصاحبه‌شوندگان بازبینی شد. فرایند پژوهش و پژوهشگری در دانشگاه به صورت آشکار و نهفته در گفتمان ایجادشده، جست‌وجو و یادداشت‌برداری شد.
 - استفاده از مباحث ارائه‌شده در فصل دوم پژوهش
 - تجربیات زیسته پژوهشگر از حضور یک دهه در دانشگاه فرهنگیان در حوزه برنامه‌ریزی اسناد و برنامه‌های کلان و میان‌مدت دانشگاه
- در مجموع و براساس نتایج متن مصاحبه‌ها، مطالعه نظری و پیشینه پژوهش و نکات مطرح‌شده

در جلسه کانونی، الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان با ۶ بعد، ۲۵ مؤلفه و ۱۱۷ مقوله (شکل ۱) طراحی و ارائه شد.

شکل ۱. الگوی مفهومی نهایی نظام جامع تحقیقات دانشگاه فرهنگیان

1. Dimension

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه تأکید روزافزون بر پژوهش و تولید علم در جوامع علمی و دانشگاهی می‌شود. جوامعی که به پژوهش توجه خاصی دارند و به‌طور جدی به آن پرداخته‌اند، توانسته‌اند به رشد اقتصادی، فرهنگی و صنعتی شایان توجهی دست یابند (حسین‌پور طولازدهی، ۱۳۹۵). به اعتقاد سیلروپیرسون^۱ (۱۹۹۵) در اکثر کشورهای دنیا پژوهش به عنوان کارکرد ضروری دانشگاه در کنار آموزش پذیرفته شده است. دانشگاه‌ها می‌کوشند از طریق تولید علم و افزایش کمیت و کیفیت تولیدات علمی خود را در عرصه‌های ملی و بین‌المللی مطرح کنند و در رتبه علمی و پژوهشی بالاتری قرار بگیرند. بودجه بیشتری جذب کنند و جذابیت خود را برای دانشجویان افزایش دهند (احمدی دستجردی و انوری، ۱۳۸۳) و مؤسسات پژوهشی، نهادهای اصلی در تحقیق و توسعه کشورها به حساب می‌آیند. زیرا از سه رکن مدیریت تحقیقات، پژوهشگر، و امکانات و منابع تحقیق برخوردارند (نصراللهی‌نیا و همکاران، ۱۳۹۸) و از طریق فعالیت‌هایی از قبیل تعیین موضوعات تحقیقاتی مورد نیاز جامعه، تعیین اولویت‌های تحقیقاتی، پذیرش و اجرای تحقیقات مورد نیاز جامعه و سازمان‌دهی و نظارت بر فعالیت‌های تحقیقاتی، طبقه‌بندی و کاربردی کردن نتایج تحقیقات و نظایر آن نقش برجسته‌ای در پژوهش و توسعه علمی دارند. اعتقاد به اینکه تحقیق و پژوهش در ایران ثمردهی ناچیزی دارد، تقریباً مورد قبول غالب واحدهای علمی، محققان، حتی مراکزی است که می‌خواهند از این پژوهش‌ها بهره‌گیرند. از آنجا که دامنه تأثیرگذاری و تأثیرپذیری فعالیت‌ها و تحقیقات علمی در سطح ملی مطرح است به نظر می‌رسد برای نهادینه کردن پژوهش، می‌بایست ابتدا ریشه‌ها و عوامل ایجاد بی‌علاقگی را در بین پژوهشگران شناسایی کرد. سپس، با رفع موانع بازدارنده زمینه ورود به فرایند بهینه پژوهش را از طریق طراحی و استقرار نظام جامع تحقیقات ایجاد کرد. سه کارکرد اصلی مجموعه‌های دانشگاهی یا نظام آموزشی عالی امروز که یونسکو^۲ (۲۰۱۰) نیز بر آن تأکید دارد، عبارت‌اند از:

1. Seilr & Pearson
2. Unesco

۱. تولید دانش (یا پژوهش)

۲. انتقال دانش (یا آموزش)

۳. اشاعه و نشر دانش (یا خدمات)

انجام بهینه هر یک از این وظایف و کارکردها، مستلزم انجام پژوهش‌های علمی است. عرضه خدمات تخصصی به جامعه تنها از طریق شناخت علمی مسائل آن جامعه و ارائه راهکارهای علمی موفقیت‌آمیز خواهد بود (صیرفی، ۱۳۹۴). همچنین، نیروی انسانی شاغل در بخش پژوهش، از مهم‌ترین منابع یک کشور برای رشد و توسعه است.

در همین زمینه، شناخت ابعاد، مؤلفه‌ها و مضامین الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات (دانشگاه فرهنگیان)، قادر خواهد بود با بهبود روابط بین اجزای نظام پژوهش و استفاده‌کنندگان از نتایج تحقیق؛ فرایند حل مسائل و مشکلات را سهولت بخشیده و در عمل موجبات نشاطی دوباره بر جان پژوهش در دانشگاه مأموریت‌گرای فرهنگیان می‌شود. در این زمینه، الگوی (مفهومی) نظام تحقیقات مورد نظر باید به صورتی واقع‌بینانه مورد مذاقه و بررسی قرار می‌گرفت. با نگاهی به سابقه، عملکرد پژوهش و برنامه‌های پژوهشی در دانشگاه فرهنگیان که کمتر از یک دهه از تأسیس آن نمی‌گذرد، مشخص است این دانشگاه در حوزه پژوهش، به سبب آثار ناسازوار عوامل درون‌سیستمی (چالش‌های نوتاسیسی، قرارگرفتن در دوران گذار از ساخت‌واره‌های سنتی به تربیت معلم نوین دانشگاهی، اولویت‌دهی به آموزش به سبب نیازهای وزارت متبوع و...)؛ عوامل برون‌سازمانی (نهادهای سازمان‌های فرادست در ارائه و فراهم‌کردن نیازهای اولیه استقرار از قبیل ردیف‌های استخدامی، بودجه و اعتبارات مکفی و...)؛ رشد دامنه تحت پوشش (گستره) پژوهش در همه واحدهای تابعه دانشگاه (ستاد/ استان/ صف)؛ پیش‌بینی افزایش تصاعدی هزینه‌های ناشی از نپرداختن به مسأله محوری پژوهش در دانشگاه و بروز پیامدهای منفی درون‌سازمانی و برون‌سازمانی؛ وضعیت قابل قبولی در شاخص‌های عملکردی پژوهشی از منظر دانشگاهی، نتوانسته است فراهم کند (علیپور، ۱۳۹۵).

بر این اساس، در این پژوهش با استفاده از مرور مطالعات پیشین سعی شد با در نظر گرفتن

جایگاه و اهمیت پژوهش، بررسی عوامل اثرگذار بر آن در حرکت به سوی وضعیت بهینه، «الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات» طراحی و تدوین شود. با این امید که یافته‌های این پژوهش بتواند مبنایی برای پاسداری از مسأله تربیت معلم متعالی از طریق توجه روزافزون و سیاست‌گذاری‌های پژوهشی در دانشگاه فرهنگیان و همچنین الگوی مناسبی برای تحقق آنچه از پژوهش متصور است؛ در دانشگاه فرهنگیان، باشد. ولی با توجه به برخی موضوعات ساختاری- مأموریتی که پیشتر بدان‌ها اشاره شد؛ یک الگوی جامعی که همه زمینه‌ها، ابعاد و رویکردهای تحقیقات را مطابق با شرایط و اقتضائات خاص دانشگاه فرهنگیان را در برگیرد، ارائه شده است، بر این اساس، الگوی مفهومی پیشنهادی این پژوهش، خواهد توانست به مثابه یک نقشه راه^۱، الگویی عملی و ابزاری برای تبیین پژوهش و دستیابی دانشگاه به وضعیت در حد انتظار در امر پژوهش، باشد. به قطع یقین الگوی مفهومی نظام تحقیقات و ساز و کارهای اجرایی آن (فرایندها)، موجبات ارتقای کمی و کیفی «پژوهش» در دانشگاهی که از دیدگاه مقام معظم رهبری^۲ (بیانات، اردیبهشت ۱۳۹۷)، مراجع و سازمان‌های فرادست، دانشگاهی حاکمیتی بوده و به تبع آن کارایی باکیفیت‌تر ذی نفعان آن در فرایند تعلیم و تربیت دانشجومعلم، همچنین، افزایش دانش پایه در این زمینه در دانشگاه فرهنگیان خواهد شد.

البته باید در نظر داشت در طراحی نظام جامع تحقیقات دانشگاه از همه توانایی‌های موجود و بالقوه و امکانات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری نظام اداری، مدیریتی، هیئت علمی و گروه آموزشی استفاده می‌شود. ولی آنچه مبرهن است نظام جامع تحقیقات دانشگاه، خود قادر خواهد بود به مثابه یک نظام بسنده در حوزه ساماندهی پژوهش دانشگاه عمل کرده و در هسته مرکزی یک نظام دانشگاهی متعالی مبتنی بر پژوهش و تحقیق قرار گیرد تا سایر خرده‌سیستم‌های تحقیقات، حول

1. Road map

۲. بیانات مقام معظم رهبری (۱۳۹۷). دیدار با کارکنان، اساتید دانشگاه‌ها و مدیران دانشگاه فرهنگیان و وزارت آموزش و پرورش.

محور آن در راستای توسعه و رشد علم و فناوری در دانشگاه فرهنگیان عمل کنند و در یک تعامل پویا و مستمر با آن قرار گیرند. با توجه به پیشینه پژوهش‌های محدود و پراکنده‌ای که در ارتباط با این موضوع وجود دارد، لزوم بررسی و مطالعه گسترده‌تر و منسجم‌تری در زمینه الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات در دانشگاه فرهنگیان بالاخص برای مدیریت‌های استانی با توجه به ویژگی‌های خاص استانی احساس می‌شود. علیرغم اینکه مسئولان امر در ایران، همواره از توسعه پژوهش و ارتقای جایگاه علمی کشور سخن می‌رانند و در این سال‌ها نیز پژوهشگاه‌ها، پارک‌های علم و فناوری و صدها مرکز پژوهش محور دیگر در کشور ایجاد شده است، اما باز هم بهبودی در کیفیت پژوهش در کشور ایجاد نشده و هنوز با رقبای منطقه‌ای و جهانی خود فاصله زیادی داریم. از سوی دیگر، اگر دانشگاه فرهنگیان قصد توسعه فرهنگ پژوهش در پردیس‌ها و واحدهای تابعه دانشگاهی را داشته باشد، باید این فرهنگ را در همه‌جای مدیریت اداری، آموزشی و پژوهشی دانشگاه ایجاد کرده و در سطوح بالاتر، آن را بسط و گسترش دهد. بی‌شک ساختن زیربنای پژوهشی در دانشگاه فرهنگیان با پیشینه یکصد سال تربیت معلم کشور، می‌تواند از توجه به منابع انسانی علاقمند به پژوهش در سطوح مختلف از قبیل استادان، کارکنان و دانشجومعلم‌ان پژوهشگر آغاز شود. طراحی و تبیین الگو، بی‌توجه به پژوهش، کاری پرهزینه و گاه بی‌فایده است. فقط در صورت همسویی پژوهش با دیگر جریان‌های جاری دانشگاه است که می‌توان به تحقق اهداف متعالی پژوهش در فرایندهای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری امیدوار بود. این کار با تدوین و اجرای برنامه و فعالیت‌های پژوهشی مبتنی بر نظام جامع تحقیقات میسر خواهد بود که البته همت والای دست‌اندرکاران و برنامه‌ریزان پژوهش دانشگاه را می‌طلبد.

در پایان، پیشنهاد می‌شود به برخی عواملی که سبب می‌شود فضای دانشگاه فرهنگیان، فضایی واقعی برای پژوهش‌های استادان، کارکنان و دانشجومعلم‌ان پژوهشگر باشد، توجه شده و در برنامه‌ریزی‌های پژوهش، بدان اهتمام افزون‌تر شود. از این رو، پیشنهاد می‌شود تحقیقات گسترده‌ای در محورهای پیشنهادی زیر توسط پژوهشگران آتی انجام شود.

- بررسی و شناسایی فرایندهای اصلی و پشتیبان نحوه پیاده‌سازی و استقرار نظام جامع تحقیقات در دانشگاه فرهنگیان
- طراحی و تدوین «نقشه راهبردی پژوهش مبتنی بر اجزای الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات» همگام با اسناد توسعه‌ای فرادست
- بررسی و آسیب‌شناسی موانع پژوهش و پژوهشگری در دانشگاه فرهنگیان
- آسیب‌شناسی و بررسی جایگاه و نقش محوری پژوهش در شکل‌گیری و استحکام هویت پژوهشی - حرفه‌ای دانشجومعلم
- طراحی و تدوین الگوهایی نوین ارزشیابی و ارزیابی الگوی مفهومی نظام جامع تحقیقات

منابع

- احمدی دستجردی، داود، و انوری، صدور (۱۳۸۳). نقش دانشگاه و پژوهش در توسعه ملی، *دایره‌المعارف آموزش عالی*. تهران: بنیاد دانشنامه فارسی.
- باقری هشی، مهدی، ابیلی، خدایار، پورکریمی، جواد، نازنجی ثانی، فاطمه (۱۳۹۹). ارائه مدل مفهومی بازمهندسی فرآیندهای آموزشی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی بر اساس رویکرد سازمانی ناب (مورد: دانشگاه عالی دفاع ملی)، مقاله پژوهشی، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات دفاعی استراتژیک، دوره ۱۸، شماره ۱۰، صفحه ۳۵۳-۳۷۴. برنامه پژوهش (۱۳۹۷)، مجموعه برنامه‌های عملیاتی دانشگاه فرهنگیان. تهران: سازمان مرکزی، معاونت طرح و برنامه و توسعه منابع.
- تنعمی، محمدعلی، و محسنی، هدی سادات (۱۳۸۹). اخلاق در آموزش عالی: مؤلفه‌ها، الزامات و راهبردها. مجموعه مقالات پژوهشنامه اخلاق در آموزش عالی، معاونت پژوهش‌های فرهنگی و اجتماعی / گروه پژوهش‌های فرهنگی، ۶۳، ۴۵-۹.
- جهرمی، امین (۱۳۹۶). مدل سازی عوامل مؤثر بر تجاری‌سازی دستاوردهای تحقیقات دانشگاهی: رویکردی آمیخته (مورد مطالعه: دانشکده‌های فنی مهندسی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران)، مدیریت صنعتی، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، ۹(۲)، ۲۸۶-۲۶۵.
- حسین‌پور طولازدهی، شهره (۱۳۹۵). طراحی و آزمون و پیشنهاد الگوی مدرسه پژوهش‌محور (پژوهشی آمیخته در سطح مدارس متوسطه شهر تهران). رساله دکتری، رشته مدیریت آموزشی، دانشگاه خوارزمی.
- حسینی، سید رسول (۱۳۹۶). طراحی الگوی توسعه فرهنگ پژوهشی در مراکز دانشگاه فرهنگیان. طرح پژوهشی، تهران: دانشگاه فرهنگیان.
- حکاک، محمد، حزنی، سید علی، مروتی، حمید، و اخلاقی، طاهره (۱۳۹۷). عارضه‌یابی پژوهشی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی گیلان. پژوهش در آموزش پزشکی، ۱۰(۲)، ۴۶-۵۷.

- خواستار، حمزه (۱۳۸۸). ارائه روشی برای محاسبه پایایی مرحله کدگذاری در مصاحبه‌های پژوهشی. *روشن‌شناسی علوم انسانی*، ۱۵(۵۸)، ۱۷۴-۱۶۱.
- ساکي، رضا (۱۳۹۳). تأملی کلی بر ابعاد پژوهش در دانشگاه فرهنگیان. *پژوهشنامه دانشگاه فرهنگیان*.
- ساکي، رضا (۱۳۸۵). *تفکر نظام‌گرا پیش‌نیاز توسعه پژوهش در حوزه علوم انسانی*. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- سلیمی، قاسم، و حسینی، نیره (۱۳۹۶). تبیین چارچوب تعالی پژوهش: گامی به سوی ارائه الگوی نظام ارزیابی کیفیت پژوهش در آموزش عالی کشور. *رهیافت*، ۶۵، ۹۸-۸۳.
- شکاری، غلامعباس، و زواری، محمدابراهیم (۱۳۹۰). *مهم‌ترین چالش پیش روی تحقیق: کمبود بودجه یا فرهنگ پژوهش کشور، دومین همایش ملی مدیریت پژوهش و فناوری، تهران، ۲۷ آذر ۱۳۹۰*.
- صیرفی، اعظم (۱۳۹۴). *آسیب‌شناسی موانع پژوهش از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران - مرکز، دانشکده روان‌شناسی و علوم اجتماعی.
- علیپور، عباس (۱۳۹۵). *ارائه مدل ارتقای کیفیت خدمات آموزشی و پژوهشی دانشگاه فرهنگیان*. رساله دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران.
- غلامی، زهرا، آراسته، حمیدرضا، نوه‌ابراهیم، عبدالرحیم، و زین‌آبادی، حسن‌رضا (۱۳۹۷). طراحی الگوی کارکرد پژوهشی دانشگاه‌ها با رویکرد صنعت‌یاری. *مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی*، ۸(۲۷)، ۲۳۱-۲۵۷.
- قورچیان، نادرقلی (۱۳۸۳). *آسیب‌شناسی و آسیب‌زدایی پژوهشی کشور، دایره‌المعارف آموزش عالی*. جلد اول، تهران: بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی.
- کریمیان، زهرا، و صباغیان، زهرا، و صالح صدیق‌پور، بهرام (۱۳۹۰). *بررسی موانع و چالش‌های پژوهش و تولید علم در دانشگاه‌های علوم پزشکی*. *آموزش عالی ایران*، ۳(۴)، ۶۸-۳۵.
- گال، مردیت، بورگ، والتر، و گال، جویس (۱۳۹۴). *روش‌های تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و روان‌شناسی (ویراست هشتم)*، ترجمه احمدرضا نصر و همکاران، تهران: سمت.

- محمدپور، احمد (۱۳۹۲). روش تحقیق کیفی ضد روش ۱. چاپ دوم، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- مهرمحمدی، محمود (۱۳۹۳). گستره پژوهش در دانشگاه فرهنگیان. تهران: پژوهشنامه دانشگاه فرهنگیان.
- میرزایی، مهدی، ابوالقاسمی، محمود، و قهرمانی، محمد (۱۳۹۵). موانع موفقیت فعالیت‌های پژوهشی کاربردی (تقاضامحور) در دانشگاه صنعتی اصفهان. *آموزش عالی ایران*، ۸(۲)، ۳۱-۵۶.
- نصراللهی‌نیا، فاطمه، ورداسبی، فاطمه، شاهوردی، راضیه، و فتاحی، مهین (۱۳۹۸). تحلیل محتوای نظام‌مند پژوهش‌های حوزه آموزش عالی ایران. *نامه آموزش عالی*، ۱۲(۴۷)، ۱۵۷-۱۲۷.
- وثوق، فرشته، احمدی، غلامعلی، محمدداودی، امیرحسین، و حسن‌مرادی، نرگس (۱۳۹۹). طراحی مدل بومی ارزیابی عملکرد پژوهش دانشگاه‌های آزاد اسلامی شهر تهران. رهبری و مدیریت آموزشی، ۱۴(۱)، ۱۸۶-۱۶۱.
- وزارت عتف (۱۳۹۴). *سند برنامه‌ها و اقدامات معاونت پژوهش و فناوری*. تهران: فروردین ماه.
- Adamsen, L., Larsen, K., Bjerregaard, L., & Madsen, J. K. (2003). Danish research-active clinical nurses overcome barriers in research utilization. *Caring Sciences*, 17, 57-65.
- Ajjawi, R., Crampton, Paul, E. S., & Rees, G. H. (2018). What really matters for successful research environments? A realist synthesis. *Medical Education*, 52, 936-950.
- Alberta Learning (2004). *Focus on inquiry: A teacher's guide to implementing inquiry-based learning*. University of Alberta Libraries.
- Bowen, C., & Bowen, W. M. (2008). Content analysis; In Kaifeng Yang and Gerald J. Miller, *Handbook of research methods in public administration*. New York: Taylor & Francis.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77-101.
- Calcagnini, G., Favaretto, I., Giombini, G., Perugini, F., & Rombaldoni, R. (2015). *The role of universities in the location of innovative start-ups*. New York: Springer Science & Business Media.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education*. 7th ed., New York: Routledge Falmer.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. 4th ed., Boston: Pearson.

- Cricelli, L., Greco, M., Greco, M., Grimaldi, M., Grimaldi, M., & Llanes Dueñas, L. P. (2018). Intellectual capital and university performance in emerging countries: evidence from Colombian public universities. *Intellectual Capital*, 19(1), 71-95.
- Depoy, E., & Gitlin, L. (2005). *Introduction to research: Understanding and applying multiple strategies*. 3rd ed., St. Louis: Mosby Press.
- Dimple, P. (2016). *Research data management: A conceptual framework*. *Library Review*, 65(4/5), 226 – 241.
- Hicks, C. B. A. (1996). Study of nurses' attitude towards research: a factor analytic approach. *Advance Nursing*, 23, 376-379.
- Holloway, I., & Wheeler, S. (2010). *Qualitative research in nursing and healthcare*. Oxford, UK: Blackwell.
- Holloway, I., & Wheeler, S. (2010). *Qualitative research in nursing and healthcare*. Oxford, UK: Blackwell.
- Jenkins, A., & Healey, M. (2005). *Institutional strategies to link teaching and research*. The Higher Education Academy. Booklet: www.heacademy.ac.uk/resources.asp.
- Kajermo, K., Nordström, G., Krusebrant, A., & Björvell, H. (1998). Barriers to and facilitators of research utilization-as perceived by a group of registered nurses in Sweden. *Advanced Nursing*, 27(4), 798-807.
- Kim, K. (2005). *Percived barriers to research utilization by Korean University Librarians*. *Academic Librarianship*, 3(5), 438-448.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology*. California: Sage Publications.
- Kuuppelomaki, M., & Tuomi, J. (2003). *Finish nurses' View on their Research Activities*. *Clinical Nursing*, 12, 589-600.
- Leal Filho, W., Morgan, E. A., Godoy, E. S., Azeiteiro, U. M., Bacelar-Nicolau, P., Ávila, L. V., & Hugé, J. (2018). Implementing climate change research at universities: Barriers, potential and actions. *Cleaner Production*, 170, 269-277.
- Ledley, F. D., & Lovejoy, F. H. (1993). Factors influencing the interest, career paths, and research activities of resent graduates from an academic pediatric residency program. *Pediatrics*, 92(3), 436-441.
- Parahoo, K. (2000). Barriers to and facilitators of research utilization among nurses in Northern Ireland. *Advanced Nursing*, 30(1), 89-98.
- Philbin, S. (2008). Process model for university-industry research collaboration. *Innovation Management*, 11(4), 488–521.
- Sax, L. G., Hagedorn, L. C., Arredondo, M., & Dicrisi, F.A. (2002). Faculty research productivity: Exploring the role of gender and family related factors. *Research in Higher Education*, 43(4), 423-446.
- Shattock, M. (2001). *Knowledge Economy Development- University-Industry Links*. University of London. UNDP, the World Bank Perspective.
- Smith, J. (2015). *Qualitative psychology: A practical guide to research method*. 3rd ed., USA: SAGE Publications.
- Sue McKemish, Frada Burstein, Rosetta Manaszewicz, Julie Fisher & Joanne Evans. Pages 1106-1135 | Received 17 May 2011, Accepted 22 Jun 2012, Published online: 24 Jul 2012.
- Sumathipala, A., Siribaddana, S., & Patel, V. (2004). *Under-representation of developing countries in the research literature: Ethical issues arising from a*

- survey of five leading medical journals*. *BMC Med Ethics* 5, <https://doi.org/10.1186/1472-6939-5-5>.
- Taylor, G. W., & Ussher, J. M. (2001). Making sense of S&M: A discourse analytic account. *Sexualities*, 4(3), 293-314.
- Tien, F. F. (2007). Faculty research behavior and career incentive: The case of Taiwan. *Educational Development*, 27(1), 4-17.
- Vernon, M. M., Balas, E. A., & Momani, S. (2018). Are university rankings useful to improve research? A systematic review. *Plos One*, 13(3), 1-6.
- Watty, K., Bellamy, S., & Morely, C. (2008). Changes in higher education and valuing the job: the views of accounting in Australia. *Higher Education Policy and Management*, 30(2), 139-151.
- Wichiam, S. N., Wongwanich, S., & Bowarnkitiwong, S. (2009). Factors Affectin research productivity of faculty members in Government University: Lisrel and neural network analyses. *Kasetsart Journal*, 30(1), 67-78.

